

SZAKIRODALOM.

Burger, Konrad. *Buchhändleranzeigen des 15. Jahrhunderts.* Leipzig 1907. W. Hiersemann. (Nyomtató Poeschel & Trepte) 2° 15 l. 32 tábla. Ára 60 M.

A XV. századi könyvkereskedelem történetéhez érdekes adalékok azok a nyomtatványok, melyeket a könyvkereskedéssel foglalkozó nyomdászok, kiadók és kereskedők, vagy a saját sajtójukon, vagy a velük üzleti összeköttetésben álló könyvnyomtatók útján készítették abból a célból, hogy az eladásra szánt sajtótermékeket elterjeszszék. Miután a papiros magas értéke folytán az e fajta nyomtatványok forgalomból kikerült s fölös példányait a könyvkötők a nemezpapír előállításához szívesen fölhasználták, a ránk maradt példányok túlnyomó részét régi kötések tábláiból áztatták ki a buzgó és szerencsés kezű kutatók. Kulturtörténeti érdekességük kétségtelen s Konrad *Burger*, a német könyvkereskedők tőzsdeegyesületének lipcei könyvtárosa hasznos munkát végzett, a mikor a fennmaradt könyvkereskedői hirdetésményeket összegyűjtve, pompás hasonmásokban hozzáférhetővé tette a tudományos használatnak.

Gyűjteménye 32 darabból áll s zöme németországi eredetű. Az ibériai félszigetről s Franciaországból egy sincs a gyűjteményben. Angliát William *Caxton* (21. tábla), Németalföldet pedig (Gheraert *Leu* (29. tábla) egy-egy hirdetésménye képviseli, Svájcban két hirdetésmény van leközölve, az egyik a kutatás mai állása szerint, Berthold *Ruppel* baseli nyomdászé (4. tábla) 1470 tájáról, a másik Bernhard *Richel* ugyancsak baseli könyvnyomtatóé (24. tábla) 1482-ből. Olaszországból *Burger* öt hirdetésményt tesz közzé, mind az öt német származású nyomtatók termékei: nevezetesen *Schweynheym* és *Pannartz* római nyomdászoké 1470 (6. tábla) és 1472-ből (10. tábla); a velencei Erhard *Ratdolté* 1483. és 1485-ből (25. és 27. tábla) s végül az ugyancsak Velenczében működő Johann *Herborté* 1481 tájáról (23. tábla).

A németországi könyvkereskedői hirdetésmények legrégebbi darabja Diebolt *Lauber* hagenai kéziratkereskedő 1450 táján kelt hirdetése, mely egy a három király legendáját tartalmazó kéziratban maradt reánk s jelenleg a British Museumban (Cod.

Addit. 28572. sz. a.) őriztetik. A legrégebb nyomtatott könyvvarusi hirdetés a gyűjtemény második tábláján van reprodukálva s Heinrich *Eggestein* strassburgi sajtójának terméke 1469 tájáról. Az év és nyomdász nélküli hirdetésben egy biblia-kiadásról van szó: hihetőleg *Eggestein* 41 soros biblia-kiadásáról, mely 1470 körül került napvilágra. A becses hirdetés egyetlen eredeti példánya a müncheni udvari és állami könyvtár tulajdona.

A hirdetések zöme, mint a legutóbbi példa is mutatja, egy-egy munka ismertetésére és ajánlására szorítkozik. Élelmesebb kiadók azonban gyakran megragadják az alkalmat s az új műről szóló hirdetésbe régebb kiadványaikat, vagy más czégektől átvett műveket is belevesznek. Így pl. Antoni *Koberger* Antoninus kiadása megjelenésekor »In theologia«, »Sermones« és »In medicina« címek alatt csoportosítva régebb kiadványokat is fölvesz hirdetésébe.

A sajátképi könyvkiadói jegyzékek legrégebb példája Peter *Schöffner*nek a 3-ik táblán reprodukált egylevelű nyomtatványa az 1469 és 1470 közti időből. A jegyzék 21 művet sorol fel, melyek közül kettő Joh. *Nider*, consolatorium timoratae conscientiae és *Petrarca* historia Griseldis, eddigelé egy példányban sem ismeretes. A többi 19 nyomtatvány közül három a *Gutenberg* műhelyének, hét *Fust* és *Schöffner* közös műhelyének, nyolcz pedig *Schöffner* külön műhelyének a terméke, míg a *Bonifatius* VIII., liber sextus decretaliuma felől nem vagyunk tisztában, miután 1465-ben és 1470-ben is jelent meg egy-egy kiadása.

A közölt anyag egy külön csoportját a könyvügynökök (Buchführer) részére nyomtatott hirdetések teszik. Ezek rendszeren általánosságban mozgó felhívások a közönséghez, melyben raktárunk meglátogatását kérik. Máskor viszont az általános szövegek helyett a raktáron lévő könyvek szakok szerint csoportosított jegyzékét teszik közzé.

A hirdetések terjesztése a könyvügynök feladata volt. Ismert tudósoknak s könyvvásárlóknak a házhoz küldték a hirdetések; a nagy közönség részére pedig kifüggesztették őket oly helyeken, a hol sok ember megfordult, tehát a templomok, iskolák, városházák ajtaján s hirdető tábláin. *Dr. Gulyás Pál.*

Brown James Duff: *The small library. A guide to the collection and care of books.* London. 1907. George Routledge and Sons Ltd. 8-r. 154 l. Ára vászonborítékban 2/6.

James Duff *Brown* az islingtoni könyvtár vezetője, a kinek szerfölött gyakorlati irányú könyvtartani dolgozatairól több ízben megemlékeztünk e helyen, ismét hézagpótló könyvecskével lépett a nyilvánosság elé. Ezúttal nem a czéhbülieknek szól, hanem a könyvtári szakképzésben nem részesült magánosokhoz fordul, a